

Байгаль орчны
гүйцэтгэлийг үнэлэх:
НОГООН ИНДЕКС

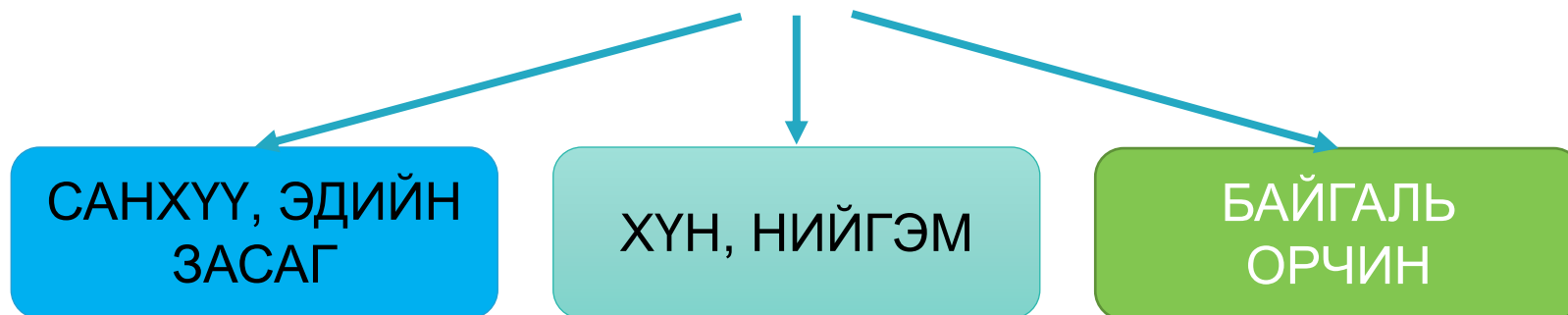
АГУУЛГА

- 01** Ногоон индекс гэж юу вэ?
- 02** Ногоон индексийн зорилго, хэрэглээ
- 03** Ногоон индексийг хэмжих аргазүй

Ногоон бичил санхүү

Тогтвортой санхүү гэдэг нь ердийн банк, санхүүгийн байгууллагаас санхүүгийн үйлчилгээ авч чадахгүй байгаа хувиараа бизнес эрхлэгч, бичил болон ЖДААН-д **эдийн засгийн боломж** олгох цэвэр, уян хатан, тогтвортой байдлаар **санхүүгийн үйлчилгээ** (санхүүгийн үйлчилгээний нэг хэсэг болох санхүүгийн бус үйлчилгээ) ЮМ.

Тогтвортой бичил санхүүгийн гурван тулгуурт зорилго

Тогтвортой бичил санхүүгийн гурван тулгуурт зорилго

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ СТРАТЕГИА ТОДОРХОЙЛЖ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЭРСДЭЛЭЭ УДИРДАХ

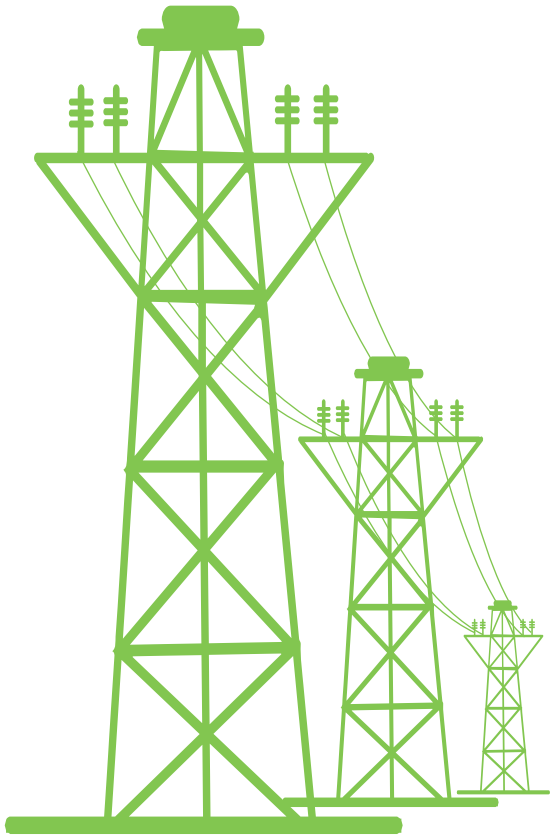
ДОТООД
БСБ-ууд нь экологийн дотоод ул мөрөө бууруулах

ГАДААД
БСБ-ууд нь санхүүжүүлсэн үйл ажиллагааны байгаль орчны эрсдэлийг бууруулах

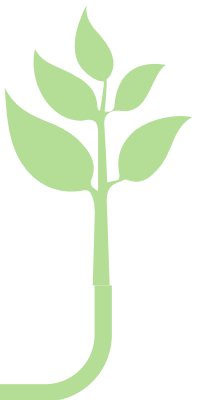
НОГООН БОЛОМЖИЙГ ДЭМЖИХ
Байгаль орчинд ээлтэй бизнес, туршлага, технологийг дэмжиж, идэвхжүүлэх

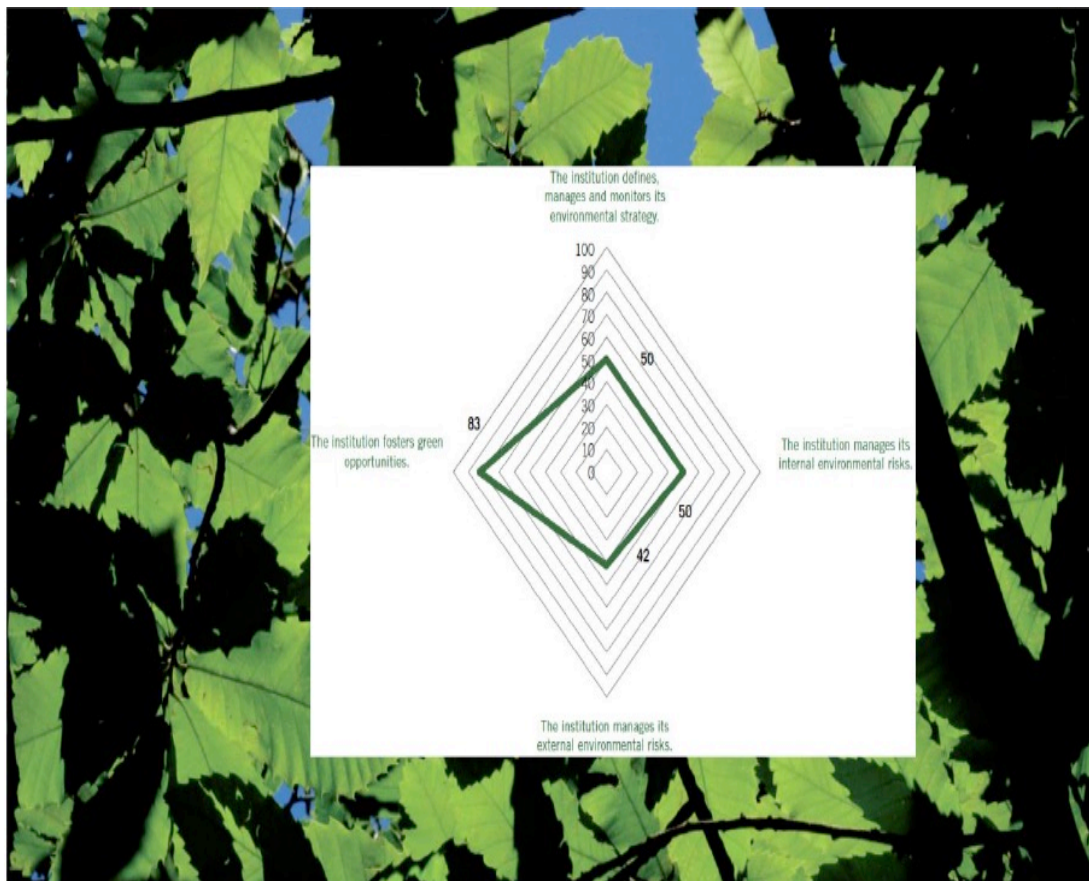
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ СТРАТЕГИА ТОДОРХОЙЛЖ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ

- Эрхэм зорилго, алсын хараанд байгаль орчны асуудлыг оруулах
- Албан ёсны байгаль орчны бодлого тодорхойлох
- Хэмжигдэхүйц зорилгоо тодорхойлох
- Байгаль орчны асуудлыг удирдах албан тушаалтан томилох
- Ногоон үйл ажиллагаанд зориулан хүн хүч болон санхүүгийн нөөцийг хуваарилах
- Процедураа тодорхойлох
- Байгаль орчны гүйцэтгэлийг тайлагнах

Хэмжих аргачлал: НОГООН ИНДЕКС 2.0

Эх сурвалж:

<http://www.e->

[mfp.eu/sites/default/files/resources/2016/10/Green_Index_2016_final_web.pdf](http://www.e-mfp.eu/sites/default/files/resources/2016/10/Green_Index_2016_final_web.pdf)

- Энэхүү аргачлалыг E-MFP-ийн ажлын хэсгээс анх 2014 онд боловсруулсан (58 гишүүн, 41 байгууллага).
- 2016 онд сайжруулж 2 дахь хувилбарыг боловсруулсан.
- Энэхүү аргачлалыг SPI4, MicroFinanza Social Rating, Alinus зэрэг рейтинг тогтоох болон нийгмийн аудитын хэрэгслүүдэд ашигладаг.
- БСБ-уудын байгаль орчны гүйцэтгэлийг үнэлж, удирдах хамгийн хүлээн зөвшөөрөгдсөн аргачлал юм.

НОГООН ИНДЕКС 2.0: Зорилго

Энэхүү ногоон индекс аргачлалын зорилго:

- БСБ-уудын байгаль орчны хариуцлага болон гурван тулгуурт хандлагыг хөгжүүлэх;
- Ногоон үзүүлэлтийг БСБ-ын гүйцэтгэлийн үнэлгээний хэрэгсэлд (тухайлбал, нийгмийн гүйцэтгэлийн удирдлагын хэрэгсэл) нэгтгэхийг сурталчлах;
- БСБ эсвэл бусад хүртээмжтэй санхүүгийн байгууллагуудын баталж, хэрэгжүүлэх боломжтой байгаль орчны үндсэн стратегийг толилуулах замаар сурган хүмүүжүүлэх арга барилтай болох.

НОГООН ИНДЕКС 2.0: Ач холбогдол

Байгаль орчинтой холбоотой өөрсдийн стратегия тодорхойлох

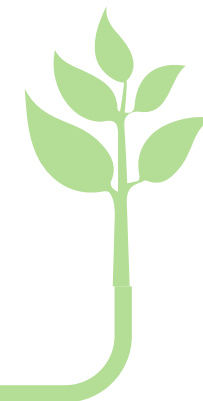
Байгаль орчны өөрийн нөхцөл байдлыг бусад байгууллагуудтай харьцуулах

Байгаль орчны одоогийн нөхцөл байдлыг үнэлэх

Цаг хугацааны туршид байгаль орчны гүйцэтгэлийн ахиц дэвшлийг хянах

Байгаль орчны гүйцэтгэлийн талаар харилцах

БСБ-ууд болон бусад санхүүгийн байгууллагуудын хувьд (удирдлага, ажилтан):

НОГООН ИНДЕКС 2.0: Ач холбогдол

Хөрөнгө оруулагч болон бичил санхүүгийн зэрэглэл тогтоох байгууллагуудын хувьд:

- БСБ-уудын байгаль орчны гүйцэтгэлийн талаар ойлголт олж авах;
- Хөрөнгө оруулалт хийх зорилготой байгууллага болон бүх БСБ-уудын хувьд нийтлэг тайлагналын хэрэгсэлтэй болох ба улмаар бэнчмарк хийх, ахиц дэвшлийг үнэлж хянах боломжтой болно.

НОГООН ИНДЕКС 2.0: Ач холбогдол

Мэргэжлийн байгууллага, холбоод болон техник туслалцааны байгууллагуудын хувьд:

- БСБ-уудын байгаль орчны гүйцэтгэлийг сайжруулахын тулд зөрүүг тодорхойлох, шаардлагатай дэмжих үйлчилгээг хөгжүүлэх;
- Тэдний дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ нь БСБ-ууд эсвэл бусад санхүүгийн байгууллагуудын байгаль орчны гүйцэтгэлийг сайжруулахад хэрхэн тусалж байгааг үнэлэхэд хэрэгтэй.

НОГООН ИНДЕКС 2.0

Энэхүү аргачлал нь 2 бүрэлдэхүүн хэсэгтэй.

- Чанарын үзүүлэлт
- Тоон үзүүлэлт

Үзүүлэлт тус бүрийн хариултыг дараах байдлаар үнэлнэ.

Үгүй-0 оноо, Тийм-1 оноо, Хэсэгчлэн-0,5

Хэсэгчлэн гэдэг нь тухайн үзүүлэлт заримдаа хэрэгжүүлдэг, эсвэл албан бус байдлаар хэрэгжүүлдэг гэсэн утгыг илэрхийлнэ.

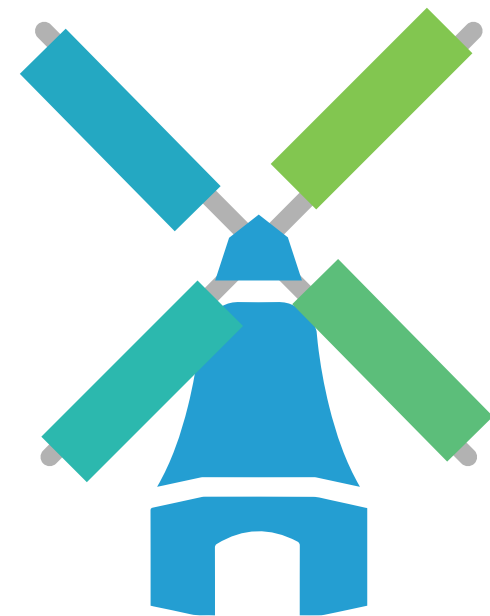

НОГООН ИНДЕКС 2.0

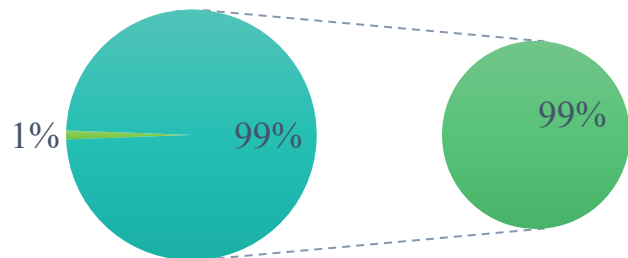
Энэхүү аргачлал нь чанарын 4 стандарт, 16 үзүүлэлт болон тоон 5 үзүүлэлтээс бүрддэг.

Чанарын үзүүлэлт нь:

- **Стандарт 1:** БСБ-ын байгаль орчны стратегийг тодорхойлж, удирдаж, хянадаг байдал;
- **Стандарт 2:** Байгаль орчны дотоод эрсдэлийг удирддаг байдал;
- **Стандарт 3:** Энэ нь байгаль орчны гадаад эрсдэлийн удирддаг байдал;
- **Стандарт 4:** БСБ-ууд хэрхэн ногоон боломжуудыг дэмждэг байдал.

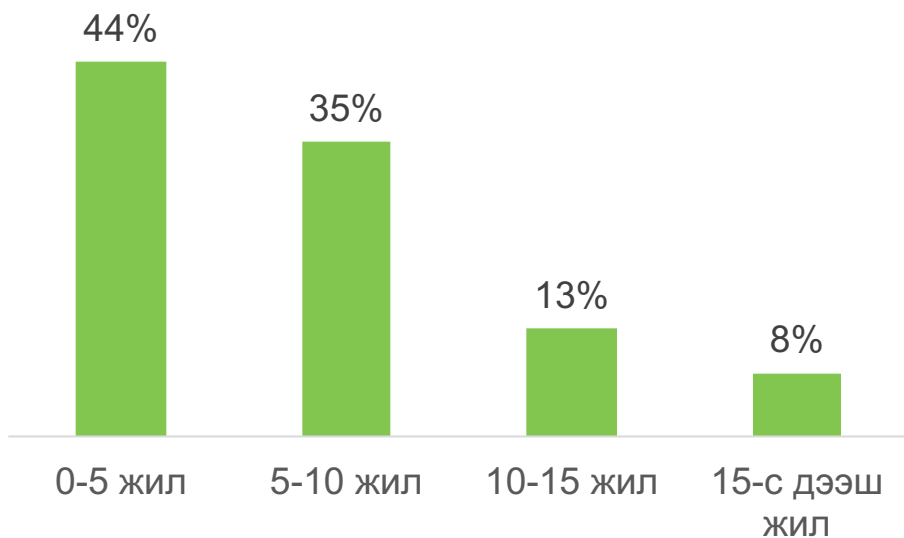

Хуулийн этгээдийн хэлбэр

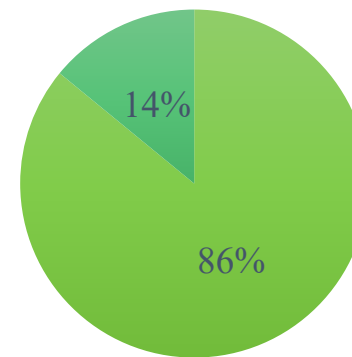

- Хувьцаат компани
- Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

Үйл ажиллагаа явуулж буй жил:

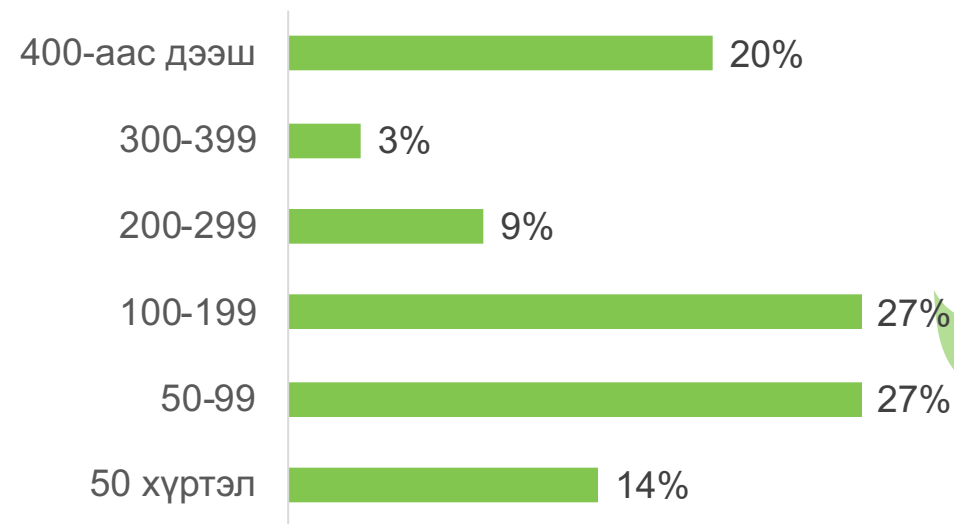

Үйл ажиллагаа явуулж буй газар

- Улаанбаатар хот
- Хөдөө орон нутаг

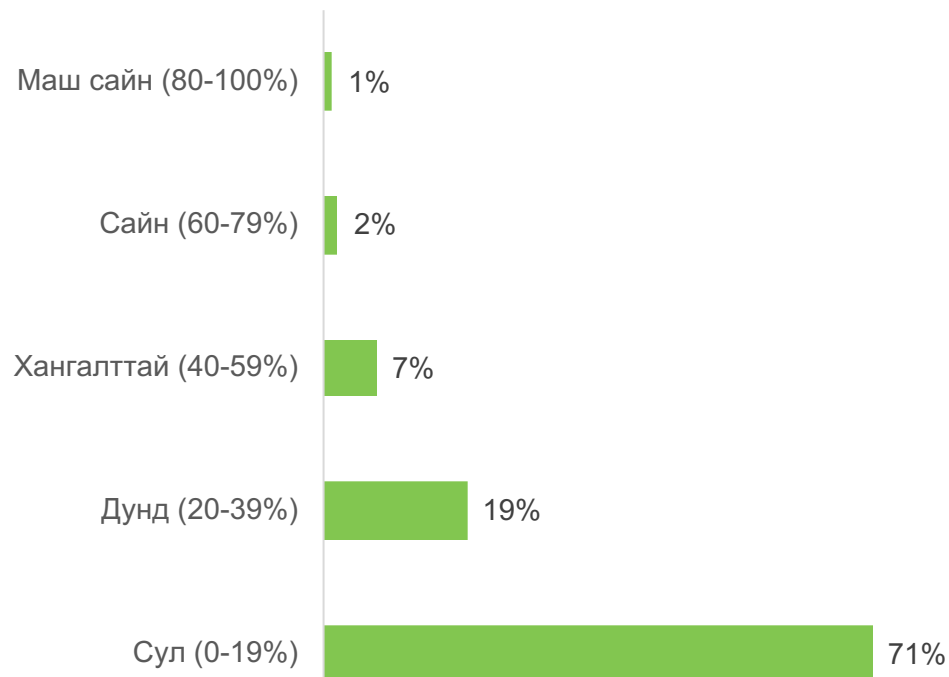
Зээлдэгчийн тоо:

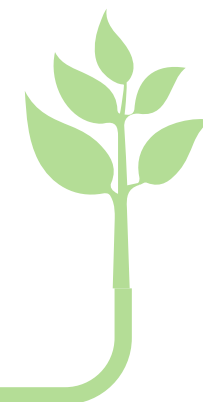
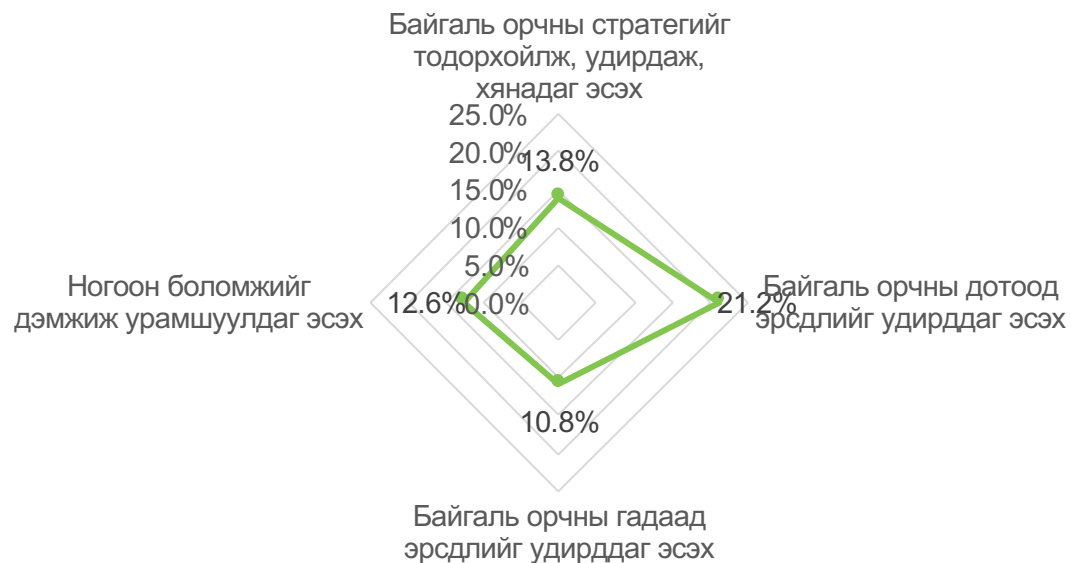
ББСБ-ын дундаж ногоон индекс

Дугаар	Стандарт	Үнэлгээ	
		Оноогоор	Хувиар
1	Байгаль орчны стратегийг тодорхойлж, удирдаж, хянадаг эсэх	0.138	13.8%
2	Байгаль орчны дотоод эрсдэлийг удирддаг эсэх	0.212	21.2%
3	Байгаль орчны гадаад эрсдэлийг удирддаг эсэх	0.108	10.8%
4	Ногоон боломжийг дэмжиж, урамшуулдаг эсэх	0.126	12.6%
Дундаж ногоон индекс		0.146	14.6%

Ногоон индексийн үнэлгээ - ББСБ-ийн хувиар

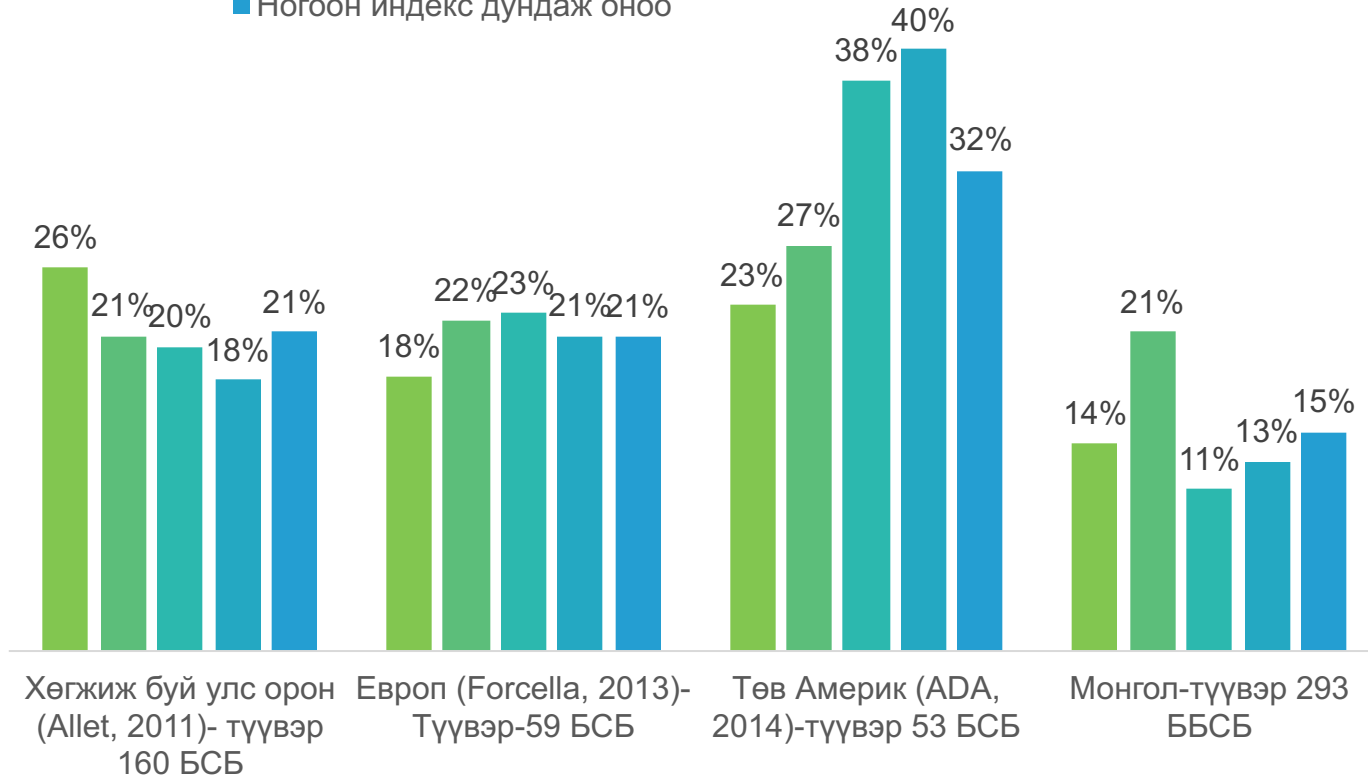
Байгаль орчны гүйцэтгэлийн үнэлгээ - стандарт тус бүрээр

Байгаль орчны гүйцэтгэлийн индексийн харьцуулалт

МУ-н ББСБ-н ногоон индекс ба SPI4-ийн ногоон индексийн харьцуулалт

- Байгаль орчны стратегийг тодорхойлж, удирдаж, хянадаг эсэх
- Байгаль орчны дотоод эрсдэлийг удирддаг эсэх
- Байгаль орчны гадаад эрсдэлийг удирддаг эсэх
- Ногоон боломжийг дэмжиж урамшуулдаг эсэх
- Ногоон индекс дундаж оноо

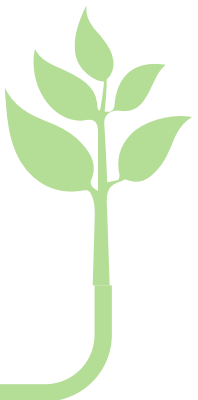

SPI4:Ногоон индекс (31 ББСБ-н дундаж)

29%

Ногоон индекс (263 ББСБ-н дундаж)

15%

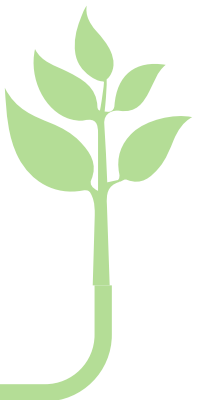
Стандарт 1. Байгаль орчны стратеги

- БСБ-уудын зорилго нь байгаль орчны удирдлагын талаарх стратеги, дүрэм журам болон хариуцлагыг тодорхойлох
- Санхүүгийн байгууллагын үйл ажиллагаа болон бүтээгдэхүүний талаарх хүрээгээр хангах
- Бусад үндсэн бизнесүүдтэй ногоон үйл ажиллагааг нэгтгэхийг хүлээн зөвшөөрөх: эдийн засаг, санхүүгийн гүйцэтгэл болон нийгмийн нөлөө

НОГООН ИНДЕКС 2.0 – СТАНДАРТ 1 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ СТРАТЕГИЙГ ТОДОРХОЙЛЖ, УДИРДАЖ, ХЯНАДАГ БАЙДАЛ

Стандарт 1	Байгаль орчны стратегийг тодорхойлж, удирдаж, хянадаг эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага байгаль орчны стратегиа тодорхойлсон эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага өөрийн эрхэм зорилго болон үнэт зүйлдээ байгаль орчныг хамгаалах талаар тусгадаг эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага нь өөрийн байгаль орчны талаар баримтлах зорилго, зорилт болон гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтээ (indicators) тодорхойлж тусгасан байгаль орчны талаарх албан ёсны бодлоготой эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага байгаль орчны стратегиа удирдаж, хянадаг эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага нь хүрээлэн буй орчны асуудлыг хариуцсан хороо эсвэл ажилтныг томилдог эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага байгаль орчны гүйцэтгэлийн үзүүлэлтүүдээ <u>дотоод тайлангууд</u> (ТУЗ, хөрөнгө оруулагчдад)-д тайлагнадаг эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага байгаль орчны гүйцэтгэлийн үзүүлэлтүүдээ <u>гадаад тайлангууд</u> (олон нийтэд зориулан гаргадаг жилийн тайлангууд)-д тайлагнадаг эсэх

Жишээ: ХАС Банк

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

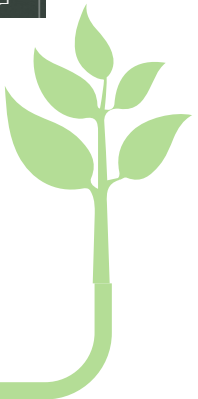
Эрчим хүчний хэмнэлттэй хэрэглээг дэмжихэд зориулж энэ оны эхний хагас жилийн байдлаар 26 зээлдэгчид 6.9 тэрбум төгрөгийн зээл олгосон байна.

2017 оноос хойш ХасБанк 138 ААН-д нийт 60.9 тэрбум төгрөгийн Хүлэмжийн хийг бууруулах бизнесийн зээл олгож, санхүүжүүлсэн эдгээр төслүүд нь жил бүр 74,6 сая киловатт эрчим хүч хэмнэж, 82,434 тонн хүлэмжийн хийг бууруулж байна.

Даян дэлхийн Уур амьсгалын Хамтын Ажиллагааны сан /GCPF/-тай хамтран Харилцагчийн Нийгэм байгаль орчны эрсдэлийн үнэлгээний аргачлалыг шинэчлэн нэвтрүүллээ.

The screenshot displays the Hase Bank website interface. At the top, there are navigation tabs for 'Интернэт банк', 'Нэр', 'Нууц үг', and 'Нэвтрэх'. Below the navigation is a banner with text: 'ХасБанк нь 2001 онд байгуулагдсан цагаасаа Монгол улсын банк санхүүгийн системд тогтвортой өсөлтийг бий болгож, үйл ажиллагаагаа өргөтгөж ирсэн бөгөөд өдгөө системийн хэмжээний 4 том банкны нэг болоод байна.' Below this is a section titled 'БАНКНЫ АЛСЫН ХАРАА БОЛОН ЭРХЭМ ЗОРИЛГО' (Bank's Assets and Purposes). It contains three main cards: 1. 'Бидний хэтийн зорилт' (Our Future Vision) with a paper plane icon, stating the bank's goal to support Mongolia's development. 2. 'Бидний эрхэм зорилго' (Our Core Purpose) with a person icon, listing 'Эрдэнэт хүмүүн, Эх дэлхий, Эрүүл ашгийг эрхэмлэн харилцагчдадаа үнэ цэнтэй санхүүгийн үйлчилгээг хүргэж, насан туршийн түнш нь байх болно.' (We value people, our home, and health, providing valuable financial services to our customers, becoming lifelong partners). 3. 'Бидний үнэт зүйлс' (Our Values) with a bar chart icon, listing: 'Хүртээмжтэй', 'Санаачилгатай', 'Нийгмийн хариуцлагатай', 'Харилцагч төвтэй', 'Эрч хүчтэй', and 'Мэргэжлийн'. Below these cards is a section 'БИДНИЙ ТҮҮХ' (Our Story) with a speech bubble icon, starting with 'омпанийн засаглал, Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээгээрээ салбартаа жишиг тогтоож буй ХасБанк нь Эх дэлхий, Эрдэнэт хүмүүн, Эрүүл ашгийг эрхэмлэсэн, санхүүгийн зах зээлд манлайлах үйлчилгээтэй тэргүүлэгч банк байх эрхэм зорилгыг...' (In our management, within the scope of social responsibility, the measures we are implementing as a benchmark in our industry, Hase Bank is a leading bank in the financial market with a core purpose of...). The browser's taskbar at the bottom shows the date as 9/16/2020 and time as 4:44 AM.

Эх дэлхий, Эрдэнэт хүмүүн, Эрүүл ашиг

Жишээ: Amret БСБ

- **Байгаль орчин, нийгмийн бодлого, процедур:**
Камбож улсын Amret бичил санхүүгийн байгууллагын хувьд үйлчлүүлэгчийн болон өөрийн үйл ажиллагаатай холбоотой байгаль орчин, нийгмийн эрсдэл, нөлөөллийг тодорхойлох албан ёсны бодлого, журамтай. Мөн үйлчлүүлэгчид чиглэсэн сургалт явуулдаг. Зээлийн үйл ажиллагааны бодлого журамдаа энэ талаар тусгасан байна.

The screenshot displays the Amret website's Environmental and Social Performance Management (ESPM) report for 2019. The page is titled "Responsibility toward the environment" and lists several key initiatives:

- All loan requests from 4,000,000 riel (equivalent currency), which intended to use in business or agriculture purposes, were required to assess the E&S risk level. Obviously, in the third quarter of 2019, approximately 45,000 loan requests were detected environmental and social risk.
- 38,963 loan requests detected the low environmental and social risk
- 5,958 loan requests detected the medium environmental and social risk
- 79 loan requests detected the high environmental and social risk
- Educational video of "the adverse impact of plastic use" received
- Educational banners of "waste management and plastic use" brochures of the markets for waste management and especially plastic
- Amret initiated a new project by collaborated with Nexus, an Int emission of greenhouse gas (GHG) to the atmosphere.

The diagram illustrates the Amret Environmental and Social Performance Management (ESPM) in 2019, designed around three specific goals and objectives:

- EMPLOYEES:** Goal I: To achieve high responsibility toward employees. Objective: To build and maintain positive and effective working environment.
- CLIENTS:** Goal II: To achieve high responsibility toward clients. Objective: To develop client capacity and ensure clients are fully protected financial crisis.
- THE ENVIRONMENT:** Goal III: To achieve high responsibility toward the environment. Objective: To protect environment and conserve natural resources.

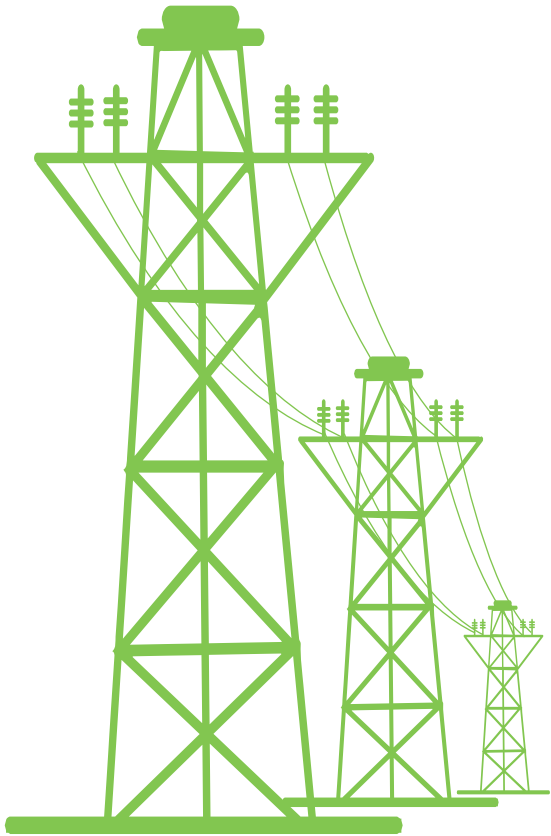
We undertook a variety of activities aimed at fostering harmonious relations with employees, local communities, and the environment.

We believed our ESPM programs will help Amret to be a socially responsible and sustainable financial institution in Cambodia.

Эх сурвалж: <https://amret.com.kh/en/annual-report/>

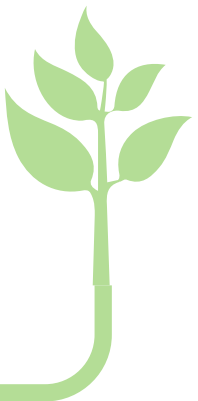

Стандарт 2. Байгаль орчны дотоод эрсдэлийн удирдлага

БСБ-уудын экологийн дотоод ул мөрийг бууруулах: цаас, ус, эрчим хүчний хэрэглээ, хог хаягдал, хүлэмжийн хий гэх мэт...

Энэ нь ихэнхдээ байгууллагын ажилтнуудын сайн туршлагын талаарх мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэх хүчин чармайлтыг удирдлагуудаас шаарддаг.

НОГООН ИНДЕКС 2.0 – СТАНДАРТ 2 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ДОТООД ЭРСДЭЛИЙГ УДИРДДАГ БАЙДАЛ

Стандарт 2	Байгаль орчны дотоод эрсдэлийг удирддаг эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага нь байгаль орчны дотоод ул мөрийг багасгах ажиллагааг хийдэг эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага нь төв болон салбарууддаа сэргээгдэх эрчим хүч ашиглах, хог хаягдлыг дахин боловсруулах /эсвэл эрчим хүч, ус, цаас, түлшний хэрэглээг бууруулах, хог хаягдлыг багасгах/ эсвэл хүлэмжийн хийг багасгах 2 буюу түүнээс дээш ажлуудыг хэрэгжүүлдэг эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага нь дотоод экологийн ул мөрийг хянадаг эсэх
Үзүүлэлт	Төв болон салбар нэгжүүддээ эрчим хүч, ус, цаас, түлшний хэрэглээ болон хог хаягдал, хүлэмжийн хийг багасгахаар тогтоосон 2 буюу түүнээс дээш тоон зорилтдоо хүрч буй эсэхээ хянадаг эсэх

Жишээ: ACLEDA Банк

green index performanc x | google translate - Goog x | Бидний тухай - ХасВан x | ХасБанкны 2019 оны x | SPM x

← → ↻ aledabank.com.kh/kh/eng/bp_sustainabilityreport

certify that any business we write conforms to these principles.

The Bank employs five full time Environmental Officers who regularly undertake training and refresher courses to coordinate ACLEDA's environmental activities and monitor performance.

In addition, ACLEDA Bank supports renewal energy by providing loans to customers related to Biogas and Solar energy.

Environmental Performance Indicators

In order to establish baselines for the measurement of our efforts to reduce our environmental impact, during 2005 we introduced a tracking system for resource usage. The results are given under their respective headings below and will be used to benchmark our future performance.

Paper Usage

In 2019, paper usage decreased by 0.38% per co-worker compared to 2018. However, the Bank is continuing increased use of electronic data by using our system developed by the Bank's IT Division to send/receive internal information.

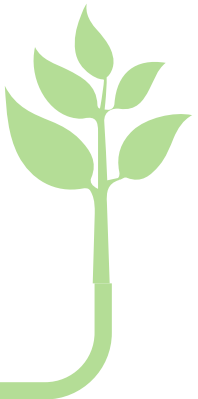
Waste paper decreased by 73.79% per co-worker compared to 2018.

	2019	2018	2017	2016	2015
Materials					
Paper in kg/FTE	10.60	10.64	10.42	10.65	11.45
Waste					
Waste paper in kg/FTE	1.03	1.79	2.15	1.92	1.80

Камбож улсын ACLEDA банкны хувьд байгаль орчны 5 ажилтантай бөгөөд банкны байгаль орчны үйл ажиллагааг зохицуулах, гүйцэтгэлийг мониторинг хийдэг байна.

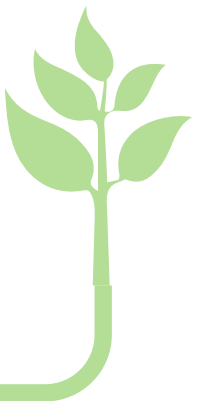
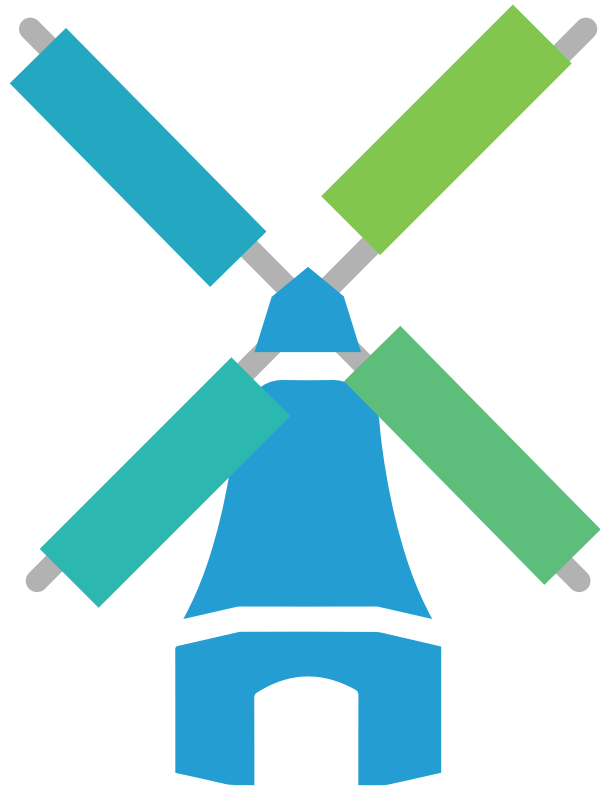
Тус банк экологийн дотоод ул мөрийг бууруулах суурийг бүрдүүлэхийн тулд 2005 онд нөөц ашиглалтыг бүртгэх системийг нэвтрүүлж, жил бүр гүйцэтгэлийг оролцогч талуудад тайлагнадаг байна.

Эх сурвалж: https://www.acledabank.com.kh/kh/eng/bp_sustainabilityreport

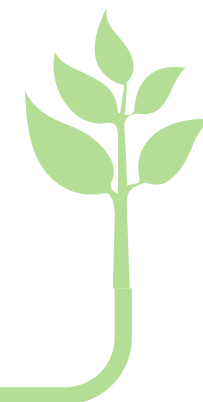
Стандарт 3. Байгаль орчны гадаад эрсдэлийн удирдлага

БСБ-ууд нь санхүүжүүлэх үйл ажиллагааны байгаль орчинтой холбоотой эрсдэлийг үнэлж, зээлийн шийдвэрийн шалгуур болгон ашигладаг, өндөр эрсдэлтэй тохиолдолд эрсдэлийг бууруулах талаар зээлдэгчийн мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авдаг эсэх

НОГООН ИНДЕКС 2.0 – СТАНДАРТ 3 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАДААД ЭРСДЭЛИЙГ УДИРДДАГ БАЙДАЛ

Стандарт 3.	Байгаль орчны гадаад эрсдэлийг удирддаг эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага нь харилцагчийн байгаль орчны эрсдэлийг үнэлдэг эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага харилцагчийн үйл ажиллагаанаас үүсэх байгаль орчны эрсдэлийг үнэлэх тусгай арга хэрэгсэл ашигладаг эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага харилцагчийн үйл ажиллагаатай холбоотой байгаль орчны эрсдэлийг хэрхэн үнэлэх талаар зээлийн ажилтнаа сургадаг эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага харилцагчийн байгаль орчны эрсдэлийн түвшинг үнэлэх хүчин зүйлийг зээлийн бодлого, журамдаа оруулсан эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага зээлийн өргөдлийг байгаль орчны эрсдэлийн түвшингээр ангилж, эрсдэлийн ангилал тус бүрийн дагуу тусгай процедур хэрэгжүүлдэг эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага байгаль орчны эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааг дэмждэг эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага харилцагчийн үйл ажиллагаатай холбоотой байгаль орчны эрсдэл болон түүнийг бууруулах стратегийн талаар таниулах үйл ажиллагаа зохион байгуулдаг эсэх

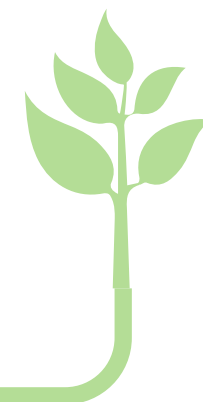

Байгаль орчны гадаад эрсдэлийг үнэлэх хэрэгслүүд

БСБ-ууд харилцагчийн үйл ажиллагааны байгаль орчны эрсдэлийг үнэлэхдээ хэд хэдэн төрлийн арга хэрэгслийг ашиглах боломжтой.

Үүнд:

- Үйл ажиллагааны чиглэлүүдийг байгаль орчны эрсдэлийн зэргээр ангилах (эрсдэл өндөр, дунд, бага)
- Зээлийн мэргэжилтэн харилцагч бүрийн байгаль орчны эрсдэлийг үнэлэх боломжтой асуулга ашиглах
- Хүрээлэн буй орчинд хор нөлөөтэй учраас санхүүжүүлэхээс татгалзаж буй үйл ажиллагаануудыг тодорхойлох
- Үйл ажиллагааны салбаруудын гол байгаль орчны эрсдэл болон бууруулах шийдлүүдийг тодорхойлох.

Жишээ: IFC Exclusion list

[Intermediaries](#)

IFC Exclusion List (2007)

The IFC Exclusion List defines the types of projects that IFC **does not** finance.

IFC does not finance the following projects:

- Production or trade in any product or activity deemed illegal under host country laws or regulations or international conventions and agreements, or subject to international bans, such as pharmaceuticals, pesticides/herbicides, ozone depleting substances, PCB's, wildlife or products regulated under CITES.
- Production or trade in weapons and munitions.¹
- Production or trade in alcoholic beverages (excluding beer and wine).¹
- Production or trade in tobacco.¹
- Gambling, casinos and equivalent enterprises.¹
- Production or trade in radioactive materials. This does not apply to the purchase of medical equipment, quality control (measurement) equipment and any equipment where IFC considers the radioactive source to be trivial and/or adequately shielded.
- Production or trade in unbonded asbestos fibers. This does not apply to purchase and use of bonded asbestos cement sheeting where the asbestos content is less than 20%.
- Drift net fishing in the marine environment using nets in excess of 2.5 km. in length.

A reasonableness test will be applied when the activities of the project company would have a significant development impact but circumstances of the country require adjustment to the Exclusion List.

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/company-resources/ifcexclusionlist

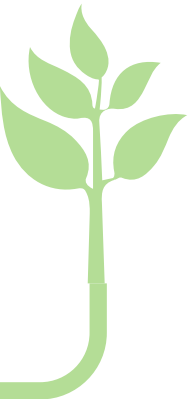
Жишээ: ТоС Хориглосон үйл ажиллагаа

А) Санхүүжүүлэхийг хориглосон үйл ажиллагааны жагсаалт

1. Монгол Улсын болон бусад гадаад улсын хууль, Монгол улсын нэгдэн орсон олон улсын конвенци, гэрээ хэлцлийн дагуу хориглосон үйл ажиллагаа;
2. Хуулинд тусгагдаагүй сэтгэцэд нөлөөлөх ургамлын тариалан, үйлдвэрлэл, тээвэрлэлт болон мансууруулах бодисын худалдаа;
3. Хууль бус мөрийтэй тоглоом, казиногийн бизнес;
4. Садар самуун явдлыг сурталчлах, дэмжих, зохион байгуулах;
5. Албадан хөдөлмөрийн мөлжлөгийн хэлбэр, хүүхдийн хөдөлмөрийн тэвчишгүй хэлбэр, ялгаварлан гадуурхал, хуульд заасан ажиллагсдын эвлэлдэн нэгдэх, хамтын хэлэлцээр байгуулах эрхийн хязгаарлалт;
6. Буу зэвсгийн үйлдвэрлэл, худалдаа;
7. Олон шатлалтай маркетинг, пирамидын сүлжээгээр ашиг олох;
8. Тухайн улс орнуудаас тогтоосон тусгай зөвшөөрөл, лицензийг авалгүй улс хооронд эрхлэх экспортын худалдаа, импортын худалдаа, гадны хөлөг ашиглан хийх худалдаа;
9. Олон улсын болон үндэсний хамгаалалттай бүсийн ойролцоо үйл ажиллагаа явуулах;
10. Биологийн олон янз байдал, түүх, соёлын өвийг хамгаалах олон улсын конвенци, гэрээ хэлцлийн дагуу хориглосон үйл ажиллагаа;
11. Асбест болон түүний нэгдлийг агуулсан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, худалдах, ашиглах;
12. Полифлорт дифенил агуулсан аливаа бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаа;
13. Озоны давхарга задалдаг олон улсад хориглосон бодис агуулсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаа;
14. Олон улсад хориглосон эм тариа, шахмал эм, хортон шавж устгадаг болон бусад хорт бодисын үйлдвэрлэл, худалдаа;
15. Байгалийн нэн ховордсон зэрлэг амьтан, ургамлын олон улсын конвенциор хориглосон байгалийн зэрлэг амьтад, ургамлын төрөл зүйлийн худалдаа;
16. Байгаль орчинд сөрөг нөлөөтэй аргаар загасчлах (тэсрэх бодис ашиглан загасчлах гэх мэт)
17. Олон улсад хориглосон хог хаягдлын тээвэрлэлт, устгал;
18. Ач холбогдол бүхий ойн бүсэд эрхлэх модны үйлдвэрлэл (хангайн бүс), тусгай хамгаалалтын газрын ойролцоох мод болон мод бэлтгэлийн тоног төхөөрөмжийн худалдаа;
19. Тогтвортой менежменттэй ойн бус үүсэл гаралтай мод, ойн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаа;
20. Роттердам, Стокгольмын конвенциор хориглосон бусад бүх үйл ажиллагаа.

<http://www.toc.mn/post/26>

Жишээ: Deutsche Банк

[Deutsche Bank](#) | [Company](#) | [News](#) | [Careers](#) | [Investor Relations](#) | [Research](#) | [Responsibility](#) | [#PositiveImpact](#)

[Strategy](#) | [Responsible business](#) | [Society](#) | [People](#) | [Environment](#) | [Reports](#) | [Covid-19: our positive impact](#)

You are here:

Environmental and social policy framework

As we lay out in our Values, we are committed to doing what is right, not only what is legal must consider risks that go beyond the traditional financial risks intrinsic to our business, market risk. We evaluate potential environmental and social (ES) risks that could arise from interactions with our clients.

When assessing environmental and social (ES) risks in certain cases, the answers are clear-cut. For example, Deutsche Bank will not finance pornography or weapons such as cluster munitions or key components thereof. Most ES risk issues, however, are more complex. As a global bank, we serve all sectors of the economy. It is therefore not always feasible to eliminate all environmental and social risks from our business. We avoid business, however, that could have negative impacts on ecosystems and society. If impacts are unavoidable, they should be mitigated as much as possible through implementing the appropriate improvement measures. We have several mechanisms in place to thoroughly consider the possible environmental and social risks arising from transactions or client relationships. Based on these evaluations, we determine the best course of action.

Implementing guidance for environmental and social risks

Our approach to managing environmental and social (ES) risks is based on a Policy Framework that defines

Sensitive sectors and topics

We identify a number of sectors that, due to the nature of their activities, are more exposed to ES risks:

- Aerospace and defense
- Chemicals
- Steel, metals and mining
- Oil and gas
- Pulp, paper and forestry
- Utilities
- Other activities with high carbon intensity

Across these sectors, we identify issues that require specific ES risk management. These are addressed through our policy framework and guidance is provided to our people when making decisions. We monitor global developments in order to identify emerging environmental and social trends and pressure points. In developing our position on certain environmental and social topics, we refer to recognized standards, principles or guidelines such as the World Bank/IFC Performance Standards and the UN Guiding Principles on Business and Human Rights. We also review existing sectoral standards and industry best practices to help with our decision making on topics such as nuclear power, palm oil or shale gas.

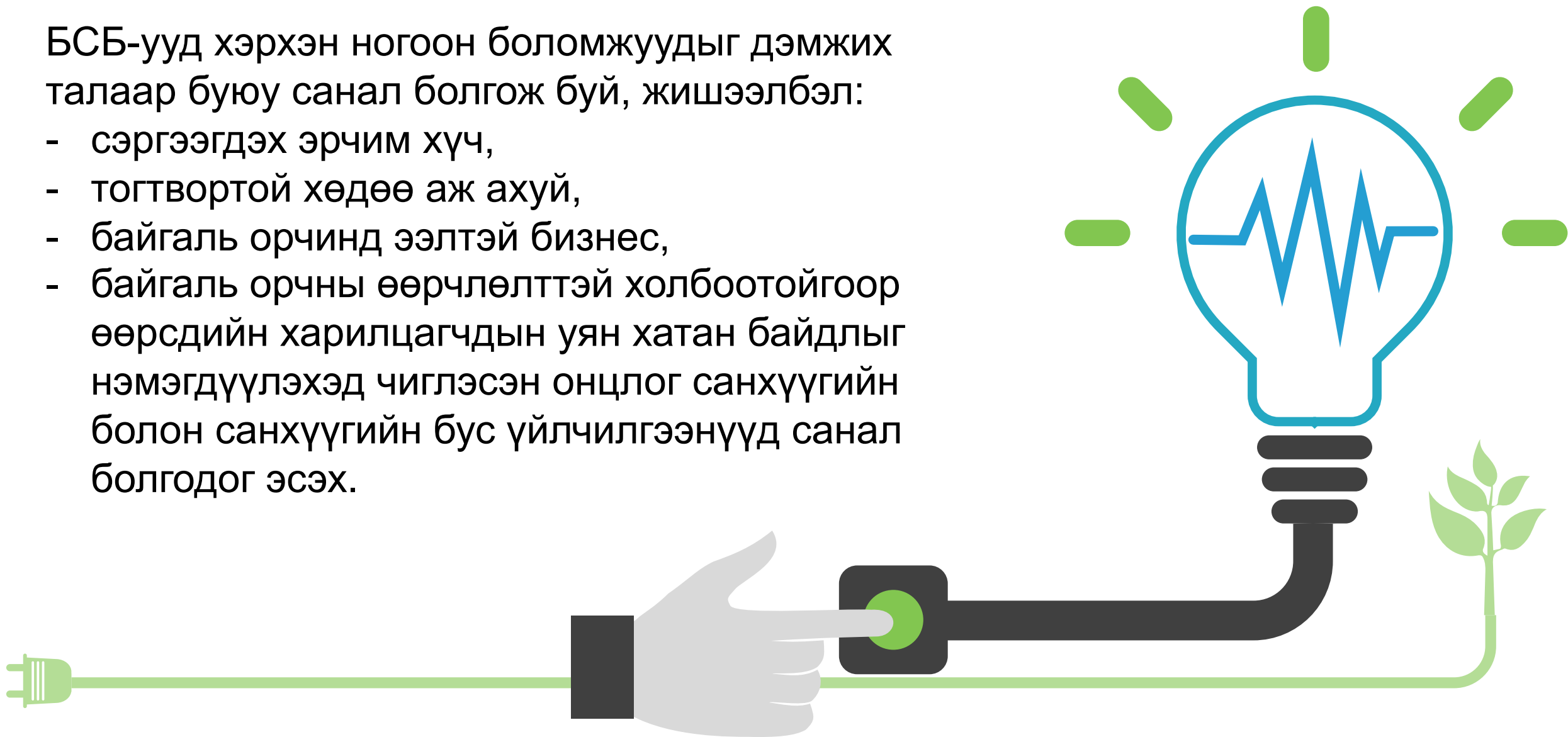
<https://www.db.com/cr/en/concrete-our-social-and-environmental-risk-framework.htm>

Стандарт 4. Ногоон боломж

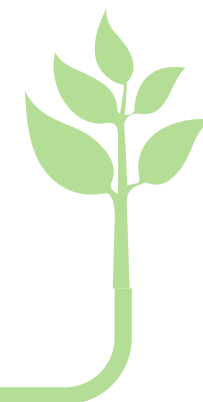
БСБ-ууд хэрхэн ногоон боломжуудыг дэмжих талаар буюу санал болгож буй, жишээлбэл:

- сэргээгдэх эрчим хүч,
- тогтвортой хөдөө аж ахуй,
- байгаль орчинд ээлтэй бизнес,
- байгаль орчны өөрчлөлттэй холбоотойгоор өөрсдийн харилцагчдын уян хатан байдлыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн онцлог санхүүгийн болон санхүүгийн бус үйлчилгээнүүд санал болгодог эсэх.

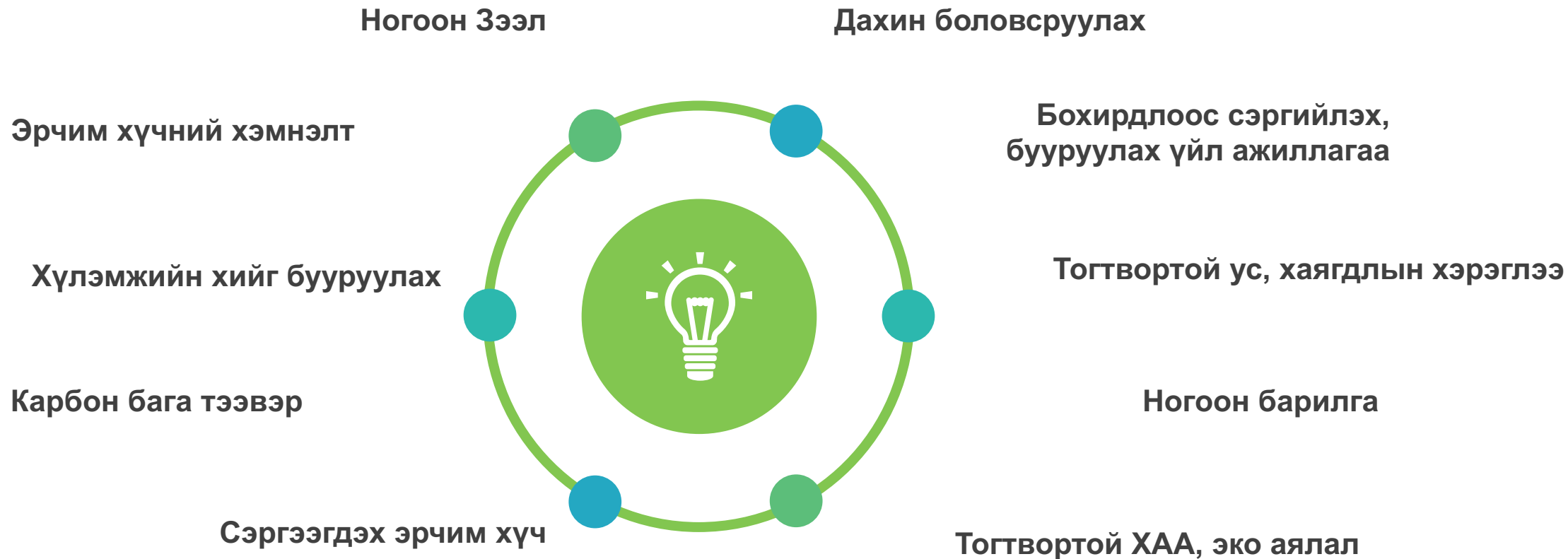
НОГООН ИНДЕКС 2.0 – СТАНДАРТ 4 НОГООН БОЛОМЖИЙГ ДЭМЖИЖ, УРАМШУУЛДАГ БАЙДАЛ

Стандарт 4.	Ногоон боломжийг дэмжиж, урамшуулдаг эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага байгаль орчинд ээлтэй цэвэр эрчим хүчинд (clean energy) зориулсан тусгай санхүүгийн бүтээгдэхүүн санал болгодог эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага сэргээгдэх эрчим хүч эсвэл эрчим хүчний хэмнэлтэд зориулсан тусгай зээлийн бүтээгдэхүүнийг санал болгодог эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага тогтвортой эсвэл байгаль орчинд ээлтэй хөдөө аж ахуйд зориулсан тусгай санхүүгийн бүтээгдэхүүн санал болгодог эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага тогтвортой эсвэл байгаль орчинд ээлтэй хөдөө аж ахуйг (Climate-smart agriculture) дэмжих тусгай зээлийн эсвэл бусад санхүүгийн үйлчилгээ санал болгодог эсэх
Үндсэн практик	Тухайн байгууллага бусад ногоон санхүүгийн эсвэл санхүүгийн бус бүтээгдэхүүн санал болгодог эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг дэмжихэд (сэргээгдэх эрчим хүч, эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, дахин боловсруулалт, хог хаягдлын менежмент, цэвэр ус гэх мэт) зориулсан зээлийн бүтээгдэхүүн санал болгодог эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага харилцагчдадаа байгаль орчны эрсдэлээс хамгаалах зорилго бүхий бичил даатгалын бүтээгдэхүүнийг шууд эсвэл гуравдагч талтай хамтран санал болгодог эсэх
Үзүүлэлт	Тухайн байгууллага харилцагчиддаа өөрөө шууд эсвэл байгаль орчны байгууллагатай хамтрах замаар хэрхэн байгаль орчинд ээлтэй бизнес эрхлэх чиглэлээр сургалт явуулдаг эсэх

Ногоон боломж

ТА

Т
УС

1
Дэд ангилал

1.1 Салхи

1.2 Нар

1.3 Газрын гүнд дулаан

1.4 Усан

1.5 Бусад

2
Дэд ангил

2.1 Био эрчи

2.2 Нүүрс орл эрчим хүч үүсвэрүү

2.3 Хог хаягд цахилгаан эрчим хүч үйлдвэр

2.4 Түлш орл

3
Дэд ангилал

3.1 Одоо үйлдвэр байгуул эрчим хүч үйлдвэр нэмэгдэх

3.2 Хэргийн болон олон үйлчилгээний салбар эрчим хүч үйлдвэр нэмэгдэх

4
Дэд ангил

4.1

4.2

4.3

4.4

4.5

4.6

4.7

4.8

4.9

4.10

4.11

4.12

4.13

4.14

4.15

4.16

4.17

4.18

4.19

4.20

4.21

4.22

4.23

4.24

4.25

4.26

4.27

4.28

4.29

4.30

4.31

4.32

4.33

4.34

4.35

4.36

4.37

4.38

4.39

4.40

4.41

4.42

4.43

4.44

4.45

4.46

4.47

4.48

4.49

4.50

4.51

4.52

4.53

4.54

4.55

4.56

4.57

4.58

4.59

4.60

4.61

4.62

4.63

4.64

4.65

4.66

4.67

4.68

4.69

4.70

4.71

4.72

4.73

4.74

4.75

4.76

4.77

4.78

4.79

4.80

4.81

4.82

4.83

4.84

4.85

4.86

4.87

4.88

4.89

4.90

4.91

4.92

4.93

4.94

4.95

4.96

4.97

4.98

4.99

4.100

5
Дэд ангилал

5.1 Агаарын чөлөөт

5.2 Хөрс

6
Дэд ангил

6.1 Тогтворт ашиглалт болон хэмнэлт

6.2 Хог хаягд болон хаягд

7
Дэд ангил

7.1 Тогтворт хөдөө аж ахуй

7.2 Тогтворт мөнх ой

7.3 Тогтворт ус

7.4 Тогтворт газар

7.5 Тогтворт амьтан

7.6 Тогтворт байгалийн гайм

7.7 Тогтворт байгалийн гайм

7.8 Тогтворт байгалийн гайм

7.9 Тогтворт байгалийн гайм

7.10 Тогтворт байгалийн гайм

7.11 Тогтворт байгалийн гайм

7.12 Тогтворт байгалийн гайм

7.13 Тогтворт байгалийн гайм

7.14 Тогтворт байгалийн гайм

7.15 Тогтворт байгалийн гайм

7.16 Тогтворт байгалийн гайм

7.17 Тогтворт байгалийн гайм

7.18 Тогтворт байгалийн гайм

7.19 Тогтворт байгалийн гайм

7.20 Тогтворт байгалийн гайм

7.21 Тогтворт байгалийн гайм

7.22 Тогтворт байгалийн гайм

7.23 Тогтворт байгалийн гайм

7.24 Тогтворт байгалийн гайм

7.25 Тогтворт байгалийн гайм

7.26 Тогтворт байгалийн гайм

7.27 Тогтворт байгалийн гайм

7.28 Тогтворт байгалийн гайм

7.29 Тогтворт байгалийн гайм

7.30 Тогтворт байгалийн гайм

7.31 Тогтворт байгалийн гайм

7.32 Тогтворт байгалийн гайм

7.33 Тогтворт байгалийн гайм

7.34 Тогтворт байгалийн гайм

7.35 Тогтворт байгалийн гайм

7.36 Тогтворт байгалийн гайм

7.37 Тогтворт байгалийн гайм

7.38 Тогтворт байгалийн гайм

7.39 Тогтворт байгалийн гайм

7.40 Тогтворт байгалийн гайм

7.41 Тогтворт байгалийн гайм

7.42 Тогтворт байгалийн гайм

7.43 Тогтворт байгалийн гайм

7.44 Тогтворт байгалийн гайм

7.45 Тогтворт байгалийн гайм

7.46 Тогтворт байгалийн гайм

7.47 Тогтворт байгалийн гайм

7.48 Тогтворт байгалийн гайм

7.49 Тогтворт байгалийн гайм

7.50 Тогтворт байгалийн гайм

7.51 Тогтворт байгалийн гайм

7.52 Тогтворт байгалийн гайм

7.53 Тогтворт байгалийн гайм

7.54 Тогтворт байгалийн гайм

7.55 Тогтворт байгалийн гайм

7.56 Тогтворт байгалийн гайм

7.57 Тогтворт байгалийн гайм

7.58 Тогтворт байгалийн гайм

7.59 Тогтворт байгалийн гайм

7.60 Тогтворт байгалийн гайм

7.61 Тогтворт байгалийн гайм

7.62 Тогтворт байгалийн гайм

7.63 Тогтворт байгалийн гайм

7.64 Тогтворт байгалийн гайм

7.65 Тогтворт байгалийн гайм

7.66 Тогтворт байгалийн гайм

7.67 Тогтворт байгалийн гайм

7.68 Тогтворт байгалийн гайм

7.69 Тогтворт байгалийн гайм

7.70 Тогтворт байгалийн гайм

7.71 Тогтворт байгалийн гайм

7.72 Тогтворт байгалийн гайм

7.73 Тогтворт байгалийн гайм

7.74 Тогтворт байгалийн гайм

7.75 Тогтворт байгалийн гайм

7.76 Тогтворт байгалийн гайм

7.77 Тогтворт байгалийн гайм

7.78 Тогтворт байгалийн гайм

7.79 Тогтворт байгалийн гайм

7.80 Тогтворт байгалийн гайм

7.81 Тогтворт байгалийн гайм

7.82 Тогтворт байгалийн гайм

7.83 Тогтворт байгалийн гайм

7.84 Тогтворт байгалийн гайм

7.85 Тогтворт байгалийн гайм

7.86 Тогтворт байгалийн гайм

7.87 Тогтворт байгалийн гайм

7.88 Тогтворт байгалийн гайм

7.89 Тогтворт байгалийн гайм

7.90 Тогтворт байгалийн гайм

7.91 Тогтворт байгалийн гайм

7.92 Тогтворт байгалийн гайм

7.93 Тогтворт байгалийн гайм

7.94 Тогтворт байгалийн гайм

7.95 Тогтворт байгалийн гайм

7.96 Тогтворт байгалийн гайм

7.97 Тогтворт байгалийн гайм

7.98 Тогтворт байгалийн гайм

7.99 Тогтворт байгалийн гайм

7.100 Тогтворт байгалийн гайм

КАРБОН БАГА ЯЛГАРУУЛДАГ ТЭЭВЭР			
Дэд ангилал	Технологи	Жишээ	Шалгуур
8.1 Нүүрсхүчлийн хий бага ялгаруулдаг тээврийн хэрэгсэл худалдан авах	8.1.1 Нүүрс хүчлийн хий бага ялгаруулдаг тээврийн хэрэгсэл худалдан авах	Цахилгаан болон хосолсон хөдөлгүүртэй нүүрс хүчлийн хий бага ялгаруулдаг тээврийн хэрэгсэл	
8.1 Нүүрсхүчлийн хий бага ялгаруулдаг тээврийн хэрэгсэл худалдан авах	8.1.2 Нүүрсхүчлийн хий бага ялгаруулдаг үйлдвэрлэлийн сүлжээний төхөөрөмжүүд	Тээврийн хэрэгсэл, түүний эд ангийн үйлдвэрлэл, аккумулятор	
8.2 Нүүрсхүчлийн хий бага ялгаруулдаг ачааны болон карго тээвэрлэлт	8.2.1 Нүүрсхүчлийн хий бага ялгаруулдаг ачааны болон карго тээвэрлэлт	Цахилгаан болон цахилгаан бус ачааны тээврийн хэрэгслүүд	
8.3 Цэвэр тээврийн дэд бүтэц	8.3.1 Олон нийтийн тээврийн хэрэгслийн дэд бүтэц	Замын тусгай зориулалтын эгнээнүүд, хурдны автобусны систем, олон нийтэд зориулсан явган алхах болон дугуй унах дэд бүтцүүд	
8.3 Цэвэр тээврийн дэд бүтэц	8.3.2 Нүүрс хүчлийн хий бага ялгаруулдаг тээврийн хэрэгслийн дэд бүтэц	Цэнэглэх станцууд болон өөр түлшээр явдаг тээврийн хэрэгслийн түлш авах тусгайлан дэд бүтэц (газрын тосоор хийсэн түлш авах станцуудаас ялгаатай)	
8.3 Цэвэр тээврийн дэд бүтэц	8.3.3 Нүүрс хүчлийн хий бага ялгаруулдаг тээврийн хэрэгслийн төлөвлөлт	Тээврийн дэд бүтэц болон хотын хөгжлийн төлөвлөлтийг нэгтгэж иргэдийн хувийн тээврийн хэрэгсэл ашиглалтыг бууруулах	
8.4 Цэвэр тээврийн ухаалаг технологи	8.4.1 Тээврийн хэрэгслийн горимоос үл хамааран ашигт байдал, замын урсгал болон ачааллыг бууруулдаг ухаалаг технологи	Нийтийн тээврийн мэдээлэл түгээх, машин хуваалцах, ухаалаг картын системүүд	

Эрэлт/Асуудал

2018 оны байдлаар Улаанбаатар хотын нийт өрхийн 54.7 хувь нь буюу 212,008 өрх гэр хороололд амьдарч байна. Үүнээс:

- Байшинд: 109,570
- Гэрт: 100,312

Жишээ: Эко хэрэглээний зээл

Таны байшин
ӨВӨЛД бэлэн үү?

БАЙШИНГИЙН ДУЛААЛГЫН ЗЭЭЛ

8%
ЖИЛИЙН ХҮҮ

20 сая ₮
ХЭМЖЭЭ

НҮҮР ХУУДАС / ЗЭЭЛ / ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЗЭЭЛ / ЭКО ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЗЭЭЛ

ЭКО ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЗЭЭЛ

ХЭМЖЭЭ
20 САЯ ТӨГРӨГ ХҮРТЭЛ

ХУГАЦАА
30 САР

ХҮҮ
ЖИЛИЙН: 8%

Зээлийн тооцоолуур >
Зээлийг хүүгийн хамт сар бүр цалингаас суутгана.

ЭКО ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЗЭЭЛ

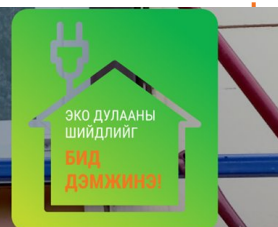
Халаагуурын эко хэрэглээний зээл

Харилцагч та ХасБанктай хамтран ажилладаг нийлүүлэгч байгууллагуудаас цахилгаан болон бусад халаагуурыг “Эко Хэрэглээний Зээл”-ээр авах боломжтой.

БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ НӨХЦӨЛ

ХЭМЖЭЭ	ХУГАЦАА	ХҮҮ /ЖИЛИЙН/	ШИМТГЭЛ
20 сая төгрөг хүртэл	30 сар	8%	Зээл олголтын дүнгийн 1%

Хуучин зуухтай бол зуухаа өгөөд 150,000 төгрөг авна уу.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа